

Keith Park i Anden Verdenskrig

Sejrhherren fra Slaget om England - Keith Park - kommer ind i varmen

Den 15. september 2010 fejrede englænderne 70-års dagen for Hitlers første og afgørende nederlag. I dagene omkring den 15. september 1940 måtte Hitler opgive en hastigt planlagt invasion af England. Det skete efter, at tyskerne måtte trække sig ud af det fem uger lange luftslag om luftherredømmet over Den Engelske Kanal og Sydengland. Luftslaget blev kaldt Slaget om England.

70-års dagen blev fejret med afsløringen af en statue af den mand, der ledede og vandt slaget: Keith Park.

Billedet til venstre: Statue af Keith Park. Før afsløringen af den permanente statue på Waterloo Place var dette forstudie af statuen rejst på Trafalgar Square i London i tidsrummet fra november 2009 til april 2010.

Billedet til højre: Den permanente statue af Keith Park på Waterloo Place. Pladsen rummer bl.a. statuen af The Duke of Wellington sejrherren fra Slaget ved Waterloo. Bygningen til højre for statuen er The New Zealand House i London.

Men hvem var egentlig Keith Park, der i april 1940 var blevet udnævnt til Air Vice-Marshal i det engelske flyvevåben RAF? Chefen for jagerforsvaret - RAF Fighter Command - **Air Chief Marshal Hugh Dowding**, havde udnævnt Park til Air Vice-Marshal og chef for Fighter Command's Group 11. Group 11 havde ansvaret for luftforsvaret af London og det sydøstlige England. Før Slaget om England startede, havde Park i maj 1940 haft ansvaret for flyverdækningen ved evakueringen fra Dunkerque i Frankrig af 338.000 engelske og franske soldater. Under Slaget om England ledede Park i praksis hele Fighter Command i kampen mod det tyske flyvevåben Luftwaffe. Keith Park er ikke kendt. Hans modpart i de to nævnte aktioner er mere kendt, det var chefen for det tyske flyvevåbens - Luftwaffes - Luftflotte 2: Generalfeldmarschall Albert Kesselring. Se evt. detaljer om slaget: www.battleofbritain.dk

Hvem Keith Park var, og hans indsats i Slaget om England, var kort beskrevet på soklen til det forstudie af statuen, der i fem måneder stod på Trafalgar Square. Om Keith Park hed det, at han:

"was commander of 11 Group Fighter Command which defended London and the South East of England during the Battle of Britain. He was responsible for the hour by hour decisions about the conduct of the battle. A New Zealander, Keith Park epitomises the role that those from the Commonwealth and other countries played alongside British forces in saving London, and the nation, from invasion during the summer of 1940."

Betydningen af Keith Parks indsats skal ses i sammenhæng med Hitlers ønsker om at få en fredsaftale i stand med England. England allieret med Frankrig havde erklæret Tyskland krig den 3. september 1939, men ifølge Hitlers tankegang var England hverken et mål i sig selv eller en "naturlig" fjende for Tyskland.

Hitler havde næppe nogensinde forestillet sig England indlemmet i sit europæiske storrige. England manglede råstoffer og fødevarer ligesom Tyskland. Hitler ønskede at afslutte krigen med England i juni 1940 med en fredsftale, inden det kom til yderligere kamphandlinger mellem de to lande. Hitlers planer om en invasion opstod først i juli 1940. På det tidspunkt blev det klart, at England – nu med Churchill i spidsen - trods de allierede hæres nederlag i Frankrig i maj / juni 1940, ikke havde i sinde at indgå nogen form for fredsftale med Tyskland.

Problemet for tyskerne ved en invasion af England var ikke den engelske hær. Den havde praktisk taget ikke nogen våben i sommeren 1940. Våbnene var blevet efterladt i området omkring Dunkerque i Frankrig, da hæren efter nederlaget til tyskerne blev evakueret derfra i slutningen af maj. Problemet for tyskerne var at komme over Den Engelske Kanal forbi den store engelske søkrigsflåde, the Royal Navy.

For at komme over måtte tyskerne på en eller anden måde neutralisere truslen fra den engelske søkrigsflåde. Tyskerne havde selv kun en meget lille flåde, så for at kunne holde den engelske flåde i skak, måtte de have det totale luftherredømme over Den Engelske Kanal og den engelske sydkyst.

Det var dette luftherredømme, Keith Park hindrede tyskerne i at opnå ved hjælp af Fighter Command's knap 3000 piloter - af Churchill kaldet "the Few" - i august / september 1940. 454 piloter faldt i kampen.

Og det var dette manglende luftherredømme, der fik Hitler til at udsætte / opgive den planlagte invasion af England med en hær på 25 divisioner. Hitler besluttede, at et nyt forsøg først skulle gøres efter at Tyskland havde nedkæmpet Sovjetunionen. Se evt. www.battleofbritain.dk/sealion.htm

Kunne Hitler have tvunget England til en fredsftale uden den hastigt planlagte invasion? Tyskerne prøvede faktisk med en u-båds blokade af England og med natlige terrorbombninger af engelske bysamfund fra september 1940 til maj 1941 at knække det engelske folks moral, men det lykkedes ikke.

For at kunne tvinge en fredsftale igennem ved hjælp af luftkrig alene ville det i praksis være nødvendigt med uforstyrret præcisionsbombning over Sydengland i dagtimerne. Derved kunne Luftwaffe delvis have lammet Englands varslingsystem, infrastruktur og produktion af krigsmateriel. Men det ville kræve total luftherredømme over hele det sydlige England inklusive London området.

Havde Luftwaffe opnået et blot kortvarigt luftherredømme over Den Engelske Kanal og det sydligste England behøvede tyskerne egentlig kun at besætte øen Isle of Wight syd for Portsmouth med et par divisioner, og etablere et par landingsbaner til at servicere deres jagerfly og dykbombere. Så kunne de have lammet det engelske varslingsystem og efterfølgende næsten uforstyrret have gennemført præcisionsbombninger mod forsvarsindustrien og den civile infrastruktur over hele Sydengland.

Kunne tyskerne have vundet Slaget om England for så vidt det drejede sig om kontrollen med luftrummet over Den Engelske Kanal og det sydligste England? Jeg er overbevist om, at Luftwaffe kunne have vundet. Det kunne de, hvis de havde gjort deres hjemmearbejde ordentligt. Luftwaffe havde materielt set en betydelig overmagt, de kunne vælge tid, sted og omfang for deres angreb, de havde mange flere erfarne jagerpiloter til disposition i efteråret 1940 end RAF's Fighter Command, og endelig var Luftwaffes piloter mere kamptrænede fra aktionerne i Spanien i 1938 og fra krigen i Polen i 1939. Men Luftwaffe havde simpelthen ikke skaffet sig tilstrækkelige efterretninger om det engelske radarbaserede varslingsystem, om antallet af jagerfly i Fighter Command og om placering og indretning af de vigtigste flyvestationer for Fighter Command. At tyskerne ikke havde gjort dette forarbejde, antyder meget kraftigt, at en invasion af England **ikke** har indgået i Hitlers strategi før sommeren 1940.

Varslingssystemets betydning. Englands nye radarbaserede varslingsystem var netop blevet taget i brug i foråret 1940, og det var en revolutionerende nyskabelse indenfor luftkrigsførelsen. Lige fra bemanningen af radarstationer langs kysten til opdateringen af de store situationskort på Fighter Command's "Group"- kommandocentraler var det kvinder i Women's Auxillary Air Force (WAAF), der fik hele systemet til at fungere. De, der ledede indsatsen mod angribererne, - især Keith Park -, kunne træffe hurtige beslutninger på basis af de kontinuerligt opdaterede situationskort. Luftwaffes muligheder for overraskelsesangreb var blevet stærkt reduceret. Se evt. www.battleofbritain.dk/forsvarsstrategien.htm

At hele varslingsystemet fungerede så perfekt som det gjorde, at Fighter Command havde et rimeligt antal moderne jagerfly, og i øvrigt var velorganiseret til at imødegå fjendtlige bombeangreb om dagen, skyldes skaberen af Fighter Command og arkitekten bag sejren i Slaget om England, Air Chief Marshal Hugh Dowding. At alle systemets funktioner var blevet indøvet nærmest til perfektionisme før sommeren 1940 bevirkede, at Keith Park kunne vælge at sende sine eskadriller af jagerfly til modangreb til de rigtige positioner på de rigtige tidspunkter. Keith Park behøvede praktisk talt ikke at have jagerfly på patrulje for blot at opdage et angreb.

Slagets gang. Da den langt overvejende del af tyskernes angreb under Slaget om England kom ind over Group 11's, Keith Parks, område, var det i praksis ham, der kom til at lede hele slagets gang fra time til time, i de fem uger slaget var mest intensivt. Når Luftwaffe angreb, havde han kun få minutter til at træffe afgørelser med hensyn til indsatsen, og han havde derfor ikke muligheden for at drøfte situationerne hverken med sin stab eller sin chef Hugh Dowding. Se evt. www.battleofbritain.dk/battleofbritain.htm

Dette kommer til udtryk i Air Vice-Marshal "Johnny" Johnsons kommentar til Keith Parks indsats:

"He was the only man who could have lost the war in a day or even an afternoon".

Churchill var selv meget opmærksom på Keith Parks rolle i kampen for at undgå en tysk invasion. På den sidste af dagene i den fem uger lange luftkamp sad han i Keith Parks hovedkvarter og overværede Keith Parks overordnede styring af luftkampene.

Hvorfor blev Keith Park glemt? Det skyldes først og fremmest hans enestående samarbejde med chefen for Fighter Command, Air Chief Marshal Hugh Dowding. Dowdings skæbne blev derfor også Keith Parks skæbne. Først blev Dowding fyret, og nogle uger senere blev Park gemt væk på en træningsskole. Det skete i november / december 1940, umiddelbart efter sejren over Hitler. Hvor stor sejren var, blev først tydeligt året efter, men da var de begge glemt og gemt..

Hvorfor blev Dowding fyret? Dowding havde et særdeles anstrengt forhold til luftforsvarsministeriet, Air Ministry. Det forhold var ikke blevet bedre af hans berømte brev til ministeriet den 16. maj 1940, hvori han helt utvetydigt pålægger ministeriet ansvaret for Englands kommende nederlag, hvis ministeriet - på Churchills ordre - fortsatte med at beordre flere af hans jagerfly til de allierede hæres kampområder i Frankrig.

Ministeriets frustrationer blev ikke mindre af, at Churchill var en stor beundrer af Hugh Dowding. Dette ses tydeligst i Churchills værk om Anden Verdenskrig, hvor han kalder Hugh Dowding for et geni, selv om de to var meget forskellige personligheder. Beundringen holdt til trods for, at Hugh Dowding åbenlyst advarede Churchill mod at sende flere jagerfly til Frankrig efter tyskernes gennembrud ved Sedan den 14. maj 1940. En ting Churchill ellers havde lovet den franske premierminister.

Efter at Luftwaffes aktion for at nedkæmpe Fighter Command var blevet indstillet med udgangen af september 1940, blev alle luftforsvarsministeriets kræfter sat ind på at få Hugh Dowding fjernet fra posten som chef for Fighter Command. Der blev fra mange sider lagt pres på Churchill - der var såvel premierminister som øverste forsvarsminister - for at få ham til at acceptere det, eller rettere, undlade at modsætte sig det.

Det lykkedes sandsynligvis på grund af Dowdings stædige modstand mod nytteløse tiltag for at imødegå de massive tyske natlige terrorbombeangreb mod en række større byer. Dowding blev afskediget som øverste chef for Fighter Command den 25. november 1940. Se evt. www.battleofbritain.dk/efterspillet.htm

(De nævnte natlige terrorangreb startede den 6. september med terrorbombning af civilbefolkningen i London, og de fortsatte mod London og andre byer til maj 1941. England var praktisk taget forsvarsløs overfor disse angreb. De engelske jagerfly kunne ikke finde de tyske bombefly i mørket før de fik et specielt radarsystem installeret i flyene. Dette radarsystem havde gennemgået en intens udvikling fra 1938, men var først færdigudviklet og brugbart fra sommeren 1941. Se evt. www.battleofbritain.dk/blitzen.htm)

Efterfølgende blev Keith Park afskediget som chef for Fighter Command Group 11 den 18. december 1940 efter kun otte måneder på posten. Hvis en chef i RAF dengang blev fjernet fra sin post efter mindre end to års tjeneste, var det oftest et tegn på manglende kvalifikationer! Keith Park havde været endnu større modstander end Dowding overfor den nye forsvarstaktik, som ministeriet havde fået ideen til.

Den nye ide var fostret i Fighter Commands Group 12 i Midtengland, og gik ud på, at fremtidige angreb skulle mødes med såkaldte "big wings" bestående af fem eskadriller under ledelse af en wing leader, der fløj med. Det tog tid efter en alarm at samle fem eskadriller i en wing. Det var ifølge ideens ophav underordnet, idet en "big wing" først skulle gå til angreb på Luftwaffes fly, når de var på vej tilbage efter at have kastet deres bomber! Group 12 havde afprøvet ideen i september 1940, og det resulterede tilsyneladende i et større antal nedskudte tyske fly.

Efter krigens afslutning i 1945, da historieforskere havde haft adgang til de tyske materiellister, viste det sig, at de påståede antal nedskudte tyske fly i 1940 - ikke uventet - var overdrevne, men især antallet af fly skudt ned af de nye Group 12 "big wings" viste sig at være vildt overdrevne. Den 15. september var der i alt 175 påståede nedskydninger af tyske fly mod reelt 56, og størstedelen af de 56 måtte være blevet skudt ned af Keith Parks eskadriller og ikke Group 12's "big wings"! Men det hjalp ikke Park i 1940. Park blev spist af med en chefstilling ved en flyverskole, og den lavest mulige dekorering for en afgående chef.

Krigsspillet. For at bevise de ovennævnte nye "big wings" effektivitet blev der i Fighter Command's regi gennemført et krigsspil den 29. januar 1941. Udgangspunktet for spillet var Luftwaffes dagangreb den 6. september 1940. Spillet skulle gennemføres med Fighter Commands nye ide om "big wings" som den bærende forsvarstaktik. Set fra Fighter Command's side blev resultatet af spillet en fiasko, men sagen blev ikke fulgt op. Hverken Dowding eller Park var i Fighter Command mere, og der kom (heldigvis) ikke flere større angreb med bombefly på England i dagtimerne.

Efter fyringen mente New Zealænderen Keith Park, sejrherren i Slaget om England, at han kunne gøre mere for England end at lede en flyverskole. I oktober 1941 skrev han derfor et brev til stabschefen for RAF, Charles Portal, og anmodede om en mere krævende opgave. Keith Park fik det svar, at det ikke var hans kvalifikationer, der bevirkede at han var blevet fyret som chef for Group 11, men ministeriets ønske om at lette ham for den byrde det var, at skulle stå for luftforsvaret af England et år mere!!!!!!

Malta. I sommeren 1942 kom Keith Park dog igen i aktion. Han fik overdraget kommandoen over luftforsvaret over øen Malta i Middelhavet. Malta var i den tilsvarende situation i sommeren 1942, som England havde været det i sommeren 1940. Det lykkedes ham først at afværge, at tyskerne fik nedkæmpet den styrke af RAF jagerfly, der var stationeret på øen. Dernæst fik han startet en flyoffensiv mod de tyske transportere over Middelhavet til Generalfeldmarschall Rommels styrker i Nordafrika. Parks modpart ved aktionerne omkring Malta var for tredje gang Luftwaffes Generalfeldmarschall Kesselring.

Japanernes kapitalution. I februar 1945 blev Keith Park udnævnt til fungerende Air Chief Marshal, og fik overdraget ansvaret for de allieredes indsats i luften over Sydøstasien mod japanerne. Foruden at kæmpe mod de japanske flystyrker var hans mest bemærkelsesværdige indsats i dette område oprettelsen af en luftbro, der skulle holde Lieutenant-General Slims styrker i det uvejsomme Burma forsynet under deres kamp mod japanerne i junglen. Luftbroen transporterede op mod 2000 tons materiel om dagen.

Kronen på Keith Parks indsats var, da han i Singapore - sammen med Lord Mountbatten - modtog de japanske styrkers kapitulation i Sydøstasien. Det var den 12. september 1945.

Hvad kunne han have forventet af anerkendelser? I det mindste en omtale i den lille bog / pjece (af ukendt forfatter), som det engelske luftforsvarsministerium, Air Ministry, udsendte i 1941 om Slaget om England. Bogen udkom i et oplag på omkring **15 millioner eksemplarer**. I dansk oversættelse (48 sider) blev bogen udgivet i 1945 under titlen "Slaget om Storbritannien August-Oktober 1940".

Bogen lader ikke læseren i tvivl om luftslagetets betydning, men nævner hverken Hugh Dowding eller Keith Park, men nok Dowdings modpart Göring, som chef for Luftwaffe. Da Churchill læste bogen fik han lidt af et raserianfald over den manglende omtale af Hugh Dowding. Han skrev til Air Ministry:

"The jealousies and cliquism which have led to committing of this offence are a discredit to the Air Ministry" og sluttede brevet med, om man kunne forestille sig en tilsvarende bog om Slaget ved Trafalgar uden at nævne Lord Nelsons navn!

Air Ministry udgav en revideret udgave året efter, men skaden var sket. Indtil filmen "Slaget om England" havde premiere i 1969 ledte man forgæves efter Hugh Dowdings og Keith Parks navne i fx danske leksika.

Alle tre engelske værn har ærestitler. I RAF får stabschefen altid tildelt ærestitlen "Marshal of the Royal Air Force" senest ved sin afgang. Andre chefer får den ved en helt ekstraordinær indsats i krigstid. For indsats under Anden Verdenskrig - uden at være stabschef ved tildelingen - fik de tre Air Chief Marshals Sholto Douglas, Arthur "Bomber" Harris og Arthur Tedder alle tildelt ærestitlen.

Det var godt nok at vinde sejre, der reddede England og de vesteuropæiske demokratiske ideer, men det var vigtigere ikke at være på kant med Air Ministry, hvis ærestitler kom på tale.

Selv en opfordring fra den engelske konge, George VI, til Air Ministry om at tildele Hugh Dowding ærestitlen "Marshal of the Royal Air Force" hjalp ikke!

Statuerne. Der blev rejst en statue af Hugh Dowding i 1988, 18 år efter hans død. Den står på The Strand i London ved RAF's kirke St. Clemens Danes Church.

Endelig i 2010 var det Keith Parks tur til at få et mindesmærke, 70 år efter det afgørende slag, 35 år efter hans død. Først forstudiet til statuen på Trafalgar Square i fem måneder 2009/2010, og den 15. september 2010 den endelige statue på Waterloo Place. Både statuen af Hugh Dowding og af Keith Park er rejst af midler fra private organisationer. Se evt. www.battleofbritain.dk/efterspillet.htm

Keith Park sejrede over tyskerne i Anden Verdenskrig, men han besejrede dem ikke. Ved sin indsats i 1940 sikrede han, at England i resten af Anden Verdenskrig stadig militært set var i krig med Hitlers Tyskland. Parks sejr betød, at Anden Verdenskrig i Europa ikke blot blev et opgør mellem Hitler og Stalin. Det var Stalins Sovjetrusland, der endeligt besejrede Hitlers Nazityskland i 1945, men det lykkedes forinden USA og England at drive tyskerne ud af Vesteuropa i løbet af årene 1943 - 45. Hvor skulle invasionen i Normandiet i 1944 været startet fra, hvis ikke fra England?

Leif Olsen   2013-01-23   e-mail: leif.olsen@battleofbritain.dk

PS: Efter afslutningen af Anden Verdenskrig blev Keith Park som 54-årig sendt på pension. Der var ikke brug for ham på nogen topstillinger i efterkrigstidens RAF. Park var en handlingens mand, han havde ikke diplomatiske evner, og han havde ikke en engelsk officers karakteristiske holdninger. Han flyttede tilbage til New Zealand, som han kommet fra i Første Verdenskrig for at deltage i slagene ved Gallipoli og Somme.

Det er bemærkelsesværdigt, at Keith Park kom til at indtage en så høj en position i RAF i 1940. Det skyldes først og fremmest en kombination af hans kvalifikationer som pilot og hans lederevner. Han har gjort indtryk på chefen for Fighter Command Hugh Dowding ved - ligesom Dowding selv - at være en handlingens mand uden noget ønske om at være en paradefigur, og at selve sagen var det vigtigste uanset hvem, man eventuelt kom til at træde over tærerne. Men at den karismatiske og kompromisløse Hugh Dowding selv overhovedet fik en topstilling i RAF skyldtes, at jagerforsvaret var meget lavt prioriteret som karrierevej for officerer i RAF. Før 1940 og igen efter 1941 var det bombefly (Bomber Command), der var sagen. Kun en ud af de fire Air Vice-Marskals i Fighter Command under Slaget om England i 1940 var født i England. Det var Trafford-Mallory fra Group 12. De to andre fra Group 10 og 13 var fra hhv. Sydafrika og Irland. Chefen for Fighter Command Hugh Dowding var skotte.

Havde Keith Park været englænder - og ikke "kiwi" eller "colonial" - havde han (*min påstand*) været lige så kendt i historien som Lord Nelson, the Duke of Wellington og Field Marshal Montgomery.

LO